

Mercè Guitart | paper de vidre

Mercè Guitart

MerceGuitart

Mercè Guitart (El Vendrell, 1981) és llicenciada en Filologia Clàssica per la Universitat de Barcelona i es va especialitzar en la traducció editorial amb el Màster en Traducció Literària i Humanística de la Universitat de Màlaga. Tradueix del grec modern i del francès. Durant la seva trajectòria ha traduït obres d'autors neogrecs, com ara Nikos Khuliaràs, Nikos Kavadias, Amanda Mikhalopulu i Mara Meimaridi. En l'àmbit de la literatura infantil i juvenil, ha traduït còmics i àlbums il·lustrats per a diverses editorials. Compagina la traducció literària amb una altra gran passió: la correcció. Col·labora regularment amb diverses editorials del país, institucions, museus i agències de traducció. Des de l'any 2017 forma part de la junta rectora de la Secció Autònoma de Traductors de Llibres de l'Associació Colegial d'Escriptors d'Espanya (ACEtt).

Ziranna Zateli va néixer el 1951 a Sokhós, a la província de Tessalònica. Va estudiar teatre i va treballar com a actriu, però aviat ho va deixar per dedicar-se a la seva vocació, que era, i és encara, l'escriptura. Ha publicat una desena de llibres, entre novel·les i llibres de relats. El primer fou un llibre de relats titulat *Περσινή αρραβωνιαστικιά* ('Promesa l'any passat'), que es publicà a Grècia l'any 1984. A aquest el va seguir un altre llibre de relats, *Στην ερημιά με χάρι* ('Amb gràcia en aquest desert'), publicat l'any 1994 i al qual pertany el relat «El cap de vedell» que publiquem aquí. Durant la seva trajectòria ha estat reconeguda amb el Premi Nacional de Narrativa de Grècia 2001 pel primer llibre de la trilogia *Με το παράξενο όνομα Ραμάνθις Ερέβους* ('Amb el nom estrany de Ramathis Erevus'). L'any 2010 fou guardonada amb el Premi de la Fundació Petros Kharis de l'Acadèmia d'Atenes pel conjunt de la seva obra. S'ha fet un lloc destacat entre els autors de la literatura grega contemporània. Els seus llibres s'han traduït al francès, l'anglès, l'alemany, l'holandès, l'italià, el serbi i el lituà. Però encara mai al català, fins ara...

El cap de vedell

La va veure un dia —envellides ja totes dues, tant ella com l'altra— com entrava a l'església, es treia els guants llargs i negres de les mans, agafava un ciri i l'encenia, sense cap intenció de renunciar als seus moviments i positures antigues i coquetes. I en aquell moment li va venir al cap una imatge com una punyalada: la va veure, anys enrere, traient-se de la mateixa manera els famosos guants, agafant un cap de vedell ensagnat i llançant-lo al seu pati de nit, perquè l'endemà al matí se'l trobés i no entengués què havia passat —i només s'afanyés a trobar la manera de desempallegar-se'n com més aviat millor.

Així va aconseguir trobar una explicació (suposant que el misteri ja és, genuïnament, una explicació) a la mala sort que l'esperava: el seu matrimoni i els seus sis fills. Havia estat el cap de vedell de l'altra.

Aquesta altra, de jove, havia estat mestra. Una dona bella i distant, amb unes

dents llargues i blanques, que un metge, per voluntat d'ella, li havia llimat, i, si bé les dents de davant se li havien escurçat i els llavis li tancaven bé, ara li acabaven en ziga-zagues, com unes serretes òssies, cosa que li feia la parla una mica rígida i papissota. Duia el nom estrany de Marthanna Betcava, potser d'origen eslau, o potser hebreu, filla d'un caçador ric extravagant, que venia sovint a la comarca on havien destinat la seva filla, entrava als cafès —baix, pletòric, amb armilles de setí, jaquetes de quadres i amb una ala de faisà sempre al barret de feltre de color canyella—, demanava coses inversemblants per beure (absenta, calvados, vodka), tot i que finalment es conformava amb l'aiguardent i amb el licor de *tintura*, ple de canyella, nou moscada i clavell, i els pobletans se'l miraven com si fos un rei d'un altre país i d'una altra època. Començava a narrar històries de les seves caceres i les seves aventures formidables (ell mateix de tant en tant deixava anar: «forrr-mi-da-ble!»), i els altres l'escoltaven i es quedaven embadalits.

Des que la seva filla s'havia fet tallar aquelles dents blanquíssimes i, en contraposició, havia començat a portar uns guants negres que li arribaven si fa no fa fins a les aixelles, va eliminar la erra del seu nom i li deia Mathanna. Perquè ella tampoc no podia pronunciar Marthanna, i, en general, totes les erres del seu vocabulari —si bé es podria esperar que haguessin estat altres consonants— havien volat juntament amb les parts sobrants de la seva dentadura.

Vivia a la casa més maca de tot l'indret, amb parets dibuixades per dins i per fora, amb escales interiors de fusta, pintades de color vermell, balcons amb barrots de ferro que volien semblar àguiles i sirenes, passadissos voltats i habitacions amb sostres alts. Era obra d'un aristòcrata italià, molt malaltís, que, decebut de tots els llocs d'estiueig d'Europa, havia anat a parar aquí —no se sap ben bé com—, per trobar finalment un aire d'allò més pur i el clima ideal que necessitava un organisme delicat com el seu. Els seus gustos eren del mateix caire. Es va portar els seus arquitectes i, sota les seves instruccions, obrers honrats de la contrada van construir en dos anys aquella casa espectacular, fins que van arribar dos artistes italians per pintar fins les parets més recòndites i decorar-la conformement. Hi va viure deu anys, sol i feliç amb la calma de la seva fins aleshores dissortada salut, i abans de morir va donar l'ordre explícita de no ser enterrat en cap altre lloc que no fos aquella muntanya, mentre que el palau —tal com la gent anomenava la seva casa— el va deixar en herència, amb totes les formalitats solemnes, a una dona molt treballadora, una veïna que durant anys li havia fet cada dia el menjar i les amanides, unes viandes especials, elaborades i lleugeres, que no tenien res a veure amb allò que ella mateixa cuinava per a la seva família, i que li netejava la casa amb gran meticulositat i delicadesa, cosa que no podia passar per alt a un home tan refinat i peculiar.

La dona la va donar al seu fill, i aquest la conservava i la respectava com si fos una relíquia sagrada, tot i que per motius econòmics es veia obligat a llogar-la a gent que venia buscant curar-se, ja que el fantàstic clima muntanyós de la contrada havia començat —després que ho descobrís l'italià— a fer-se famós en tot el territori.

Quan va arribar la senyoreta Betcava, li va llogar de bon grat, gairebé servilment, la casa. Aleshores ell tenia vint-i-tres anys, i ella uns trenta, sense mare, espòs ni germans, només amb el seu pare que era fort com un roure i no es cansava d'explicar a la seva filla —encara que ella no li fes cas— les històries fantàstiques que explicava als ignorants dels cafès. No podia imaginar-se cap home com a espòs per a la seva filla —i no li amagava tal pensament—, considerant la sort

irrevocable que tenia de tenir un pare com ell. Quin jovenet, o fins i tot quin senyor madur, tindria prou qualitats per fer-li ombra, per substituir-lo en la seva vida?

—Cap ni un! —es contestava ell mateix a la seva pregunta—. Forrr-mi-da-ble!

No semblava pas, ans al contrari, que li pesés el fet que la seva filla única i estimada caminés amb l'himen virginal i intacte cap a la maduresa, i com que el seu cinisme despreocupat era acceptat —ell mateix el caracteritzava de líric—, no tenia cap problema a dir-li-ho d'una altra manera:

—Tot sembla indicar, estimada vida meva, que et quedaràs per vestir sants. Commoedor. Si tinguessis l'oportunitat, com jo, de veure una lleona verge, entendries de què et parlo. Una lleona per vestir sants! Forrr-mi-da-ble!

I fins i tot —sobretot quan bevia unes copes de més i en parlar deixava penjar aquella llengua d'un vermell encès fora de la boca, per tornar-la a replegar ràpidament cap endins—, fins i tot li feia unes proposicions inaudites:

—Portem tota una vida junts al menjador, nosaltres dos. No creus que ja és hora que ens ajuntem en algun altre lloc? Però, compte! —I bellugava el dit cap al nas de la filla—. Soc molt fèrtil!

Ella no s'enrogia amb els seus acudits atrevits, no la divertien ni la molestaven.

—Pae, calli —li deia, amb la seva veu característica mancada d'erres, i sempre fidel al tractament de vostè que li havia ensenyat la seva mare ja des del bressol.

O bé responia a la seva fertilitat amb la seva paraula preferida, del tot insípida i pobra en boca seva:

—Fomidable.

Els nens, els seus alumnes, per ordre dels seus pares, li duien sovint cistells amb cireres i raïm, ous, pa de blat calent i, més rarament, peces escollides d'algun animal acabat de matar, de porc o de xai. Detestava aquesta mena d'abundància a casa seva —era una golafre, però odiava la seva golafreteria i sempre, de totes les maneres possibles, la reduïa fins a un punt malaltís—, però tot i així acceptava aquells obsequis, encara que sempre amb una expressió de sorpresa impassible. Ensenyava als nens, que encara estaven més sorpresos, a seure al sofà, a les butaques, i duia una safata o una plàtera; la deixava normalment a terra, en lloc de a la taula, i allà, davant seu, anava buidant els cistells.

—Però, per què? Per què tot això? —exclamava, mentre anaven caient els penjolls pesants de raïm juntament amb les fulles fresques.

L'alumne no sabia què dir, es removia al seu lloc, jugava amb els traus fent-se'ls grans i alguna vegada balbucejava: «La meva mare...», o «El meu pare...», volent deslliurar-se de la responsabilitat d'aquell obsequi. La Marthanna, al seu torn, es preguntava com podia ser que la gent d'aquell indret fos tan innocent i no veiés com n'era d'imparcial i estricta amb els seus alumnes, de manera que cap regal no podria fer pujar la nota d'un nen que no estudiés ni mostrés cap interès a assimilar allò que li ensenyava.

A casa duia bates de vellut o de seda, amb cintes per tot arreu, cinturons amples

que s'estrenyia fort a la cintura, mentre que la vora li tocava els talons.

L'alumne s'asseia allà on ella li deia, i resulta que sempre s'asseia davant d'ella, mentre aquesta s'ajupia majestuosament per buidar el cistell a la plàtera i el vestit se li obria al pit. La criatura, amb uns ulls oberts de bat a bat, mirava allà dins uns altres fruits, desconeguts i carnosos, i tan blancs que l'encegaven. La revelació no durava més que uns instants —el cistell es buidava ràpidament i quedava recolzat al costat dels seus peus. Després, la mestra el convidava a un confit i li deia passi-ho bé i que demà vingués amb la lliçó apresada. L'alumne, nen o nena, se n'anava atribolat, baixava les escales de casa seva com si l'haguessin regat amb opi.

I quan ningú no s'ho esperava, l'arrogant i superbiosa Marthanna es va enamorar del propietari de casa seva, que tenia la dissort —element romàntic segons el senyor Betcava— de ser un humil llenyataire, ni tan sols un fuster. Aquell va ser el primer de tots, és clar, a adonar-se de «l'esplèndida desgràcia» i «l'esplèndid error» en què havia incorregut la seva filla única i, rient per sota els bigotis, es va afanyar... a comunicar-li-ho. Ella no ho va negar, simplement es va limitar, després de reflexionar-ho bé, a anomenar-ho *esplèndid*, i és que, per primera vegada, en el seu interior més profund, el *forrr-mi-da-ble* del seu pare no li sonava gens estúpid. Esgarrifós i brusc sí, però gens estúpid. Es va posar els guants negres, hi va encabir els dits un per un, com si avalués la nova situació, i va sortir a fer un passeig per la muntanya. Va arribar només fins al peu de la muntanya i es va aturar.

La sobtadesa i la inseguretats d'un amor com aquell la va encarar per primera vegada amb quelcom totalment càlid, viu i irrefrenable. Se sentia desesperada.

El benaurat llenyataire no se sentia menys infeliç. No només va correspondre als sentiments muts de la mestra, sinó que els va superar. Els seus havien inundat des de feia temps l'àmbit de les fantasies nocturnes, i de dia circulava com els nens petits que baixaven les escales de casa seva...

El secret no trigà a escampar-se, i l'opinió pública, si bé va preferir mantenir certes distàncies amb la senyoreta Betcava, amb ell va prendre una actitud inquisidora.

De fet, ja és hora que mencionem que, quan la mestra havia arribat i havia llogat la casa —ara feia tres anys—, el llenyataire festejava, gairebé estava promès, amb una noia de l'indret, una cosina tercera. De la mateixa edat que ell, havien anat junts a l'escola, havien jugat junts, s'entien, s'estimaven des d'aleshores, i ambdues famílies s'havien alegrat molt que els seus fills caminessin junts cap a un terreny segur i conegut. El tema de la consanguinitat no els amoïnava: només els germans i els cosins primers i segons no s'havien de casar entre ells; dels tercers en endavant, deien, la sang canvia.

I aquest prometatge informal però ferm com les lleis no escrites, traït per ell, era el primer que l'opinió pública sostenia com un sabre damunt del seu cap, a punt de caure i tallar-l'hi. Al principi la seva actitud va ser més conciliadora: el promès només va endarrerir el dia en què s'havien de posar els anells —cosa que finalment no va aconseguir defugir. Després, endarreriria contínuament el dia del casament, posant excuses barates i evasives, i tolerant els comentaris irònics de la gent, que deia que el casament tenia pals a les rodes, que feia aigües i altres coses per l'estil. Fins que van començar a sospitar cada vegada més que en passava una de grossa, i que la senyoreta Betcava hi tenia alguna cosa a veure. Aleshores es van enfurismar. I fou aleshores que el germà de la noia, que s'esperava amb el vestit de

núvia per estrenar, el va titllar en públic i a la cara d'«embruixat per la lleoparda de guants negres». (El lleopard era la bèstia més estimada del senyor Betcava, és a dir, la seva filla, segons les seves reflexions senzilles i despietades).

A partir d'aleshores el ble es va encendre de valent, la cosa es va disparar —l'herètic va haver de demanar perdó i reparar-ho. I es va celebrar el casament —més trist que un enterrament.

La núvia va anar a casa del nuvi, la façana de la qual donava a la part del darrere de la casa on vivia la Marthanna. La primera nit de noces fou fosca com la gola del llop i d'allò més silenciosa. Mentre ella es desvestia tremolant darrere seu, ell seia a la vora del llit amb el cap cot i es burxava el nas. Després va apagar el llum i es van estirar de panxa enlaire, immòbils, com si cadascun estigués dins el seu fèretre. La foscor s'espessia, es va tornar com el carbó, i el seu silenci no tenia límits. Es va preguntar si amb allò n'hi havia prou perquè brollés la sang virginal i dibuixés una rosa als llençols blancs... No en tenien prou, com veieu, només amb la virginitat de la noia: la sang s'havia de convertir en rosa! Si no, volia dir que, encara que només fos amb el pensament, l'havia lliurat abans a algú altre. Ella, per la seva banda, dubtava fins i tot si havia de deixar entrar aire als pulmons. Mirava la foscor amb els ulls oberts de bat a bat, i així la va vèncer la son; sense tancar-los. El seu home la va tocar només a l'alba, i ni tan sols es va adonar del que va passar, però es va imaginar que devia ser allò...

I quan va sortir al pati al matí, abans que ell s'aixequés del llit, va veure com la mirava, amb uns ulls vidriosos i afligits, un cap de vedell tirat al terra.

—I això ara, què...? D'on...? —va balbucejar com una beneita, incapaç de mirar enlloc més ni de demanar ajuda.

La sang al coll tallat s'havia assecat i havia coagulat, però encara era vermella i brillant, senyal que l'havien matat feia poques hores. Va sentir el desig llastimós de fugir per cames, de tornar a casa de la seva mare —millor sense home que amb aquell monstre al pati. Després va pensar més fredament; va veure uns pantalons vells del seu home sobre la llenya, els va agafar d'una revolada, va tapar aquells ulls per no veure'ls, perquè no la miressin, va trobar un sac buit i hi va posar, empenyent-lo amb els peus i mig embolicat com estava amb els pantalons, el cap de vedell. Va alçar el sac per les dues vores, i el cap pesant com una pedra va caure de mala manera al fons. Després va ficar la mà a dins, en va treure els pantalons i els va tornar a llançar sobre la llenya. I després va lligar el sac i el va fer desaparèixer —ni tan sols ella recordava com ni on.

Només aleshores se li va ocórrer mirar al seu voltant per si l'havia vist algú... Li va semblar que a casa de l'altra, de la mestra, en una de les finestres de dalt, les de darrere, algú s'estava darrere el vidre, mig amagat, i se la mirava... Li va semblar que la cortina es movia. I que un vedell sencer —sense cap— s'havia mogut dins seu... Va rumiar que, després d'una nit com aquella, no s'esperava pas un dia ple de flors i violes, però tampoc una cosa com aquella. No, com aquella no.

Van passar els anys. La dona del llenyataire va tenir sis fills. Cap d'ells no li va endolcir la vida... L'un li va sortir sord i mig cec, l'altre amb una cama més curta que l'altra i sense barbata. El tercer amb indicis de monstre —amb escames de peix per tot arreu i orelles de gat—, que per sort va morir al cap d'unes hores. La seva mare, per consolar-la, li deia que era perquè de petita sortia a la nit a fer un riu al pati —li feia por anar a la comuna—, al lloc on llençaven les espines de peix i

on hi anaven els gats a menjar. I fins i tot quan ja era una noia. La matriu, doncs, li va assegurar, havia agafat les olors dels animals del terra, sobretot perquè era de nit, i la lluna afavoria aquella mena de coses. Li va fer saber que anys enrere hi havia dones que parien nadons que semblaven cabres o gossos, i que aquest n'era el motiu; el cos, deia, entrava en contacte amb la terra, amb les petjades i les humitats dels animals...

Del quart volia desfer-se'n quan encara el tenia a la panxa, abans que nasqués. Bevia quinina, suc d'arrel de pastanaga, més amarg que el verí. Se'l bevia de bon matí, com si fos llet, i esperava amb les cames obertes que li caigués... Però ja era tard. Això, li deia de nou la seva mare, ho fan les dones si sospiten que la nit abans s'han quedat embarassades. Va anar al metge, que tampoc va acceptar: l'embrió ja tenia quatre mesos. Va néixer; i, per fi, era un ésser normal.

Al seu cinquè embaràs bevia expressament quinina i sucs d'allò més amargs. Va tenir bessons, que no semblava que tinguessin res d'estrany, fins que un matí en van trobar un de mort al llit, ningú va saber de què.

Des d'aleshores, tenia els ulls ben oberts amb els dos nens més petits, els sans i normals. Els dos primers gairebé no li importaven, els va donar a la seva mare perquè els criés, li deien pare al seu germà. De tant en tant li venia al cap la seva insensibilitat per als dos primers i s'estremia, però com si fos alguna cosa que incumbís una altra dona, i no a ella mateixa. Tota la seva atenció —una veneració plena de temor— l'havia dirigit als dos últims, fins al punt de descuidar tota la resta.

No obstant això, en qüestió de tres mesos els va perdre tots dos. Un dia l'un va caure de l'arbre del pati, mentre que ella el feia a ca l'adroguer a comprar. Es va obrir el front, no li van poder para la sang i el metge no hi era. Una dona va córrer i va portar aranyes en un drap. No pas vives, sinó la tela, els teixits. Paren la sang, va dir, i assequen la ferida, eviten la infecció. Van omplir el trau profund de teles d'aranya... La sang, en efecte, va parar, però també ho va fer el cor dèbil de la criatura.

Poc temps després van haver d'operar l'altre, tenia apendicitis. Els cirurgians el van sedar amb èter i li van fer una incisió a la banda dreta de la panxa, però no van trobar-hi res. Fins que no es van adonar de la inexplicable i més que insòlita distorsió —una perfecta distorsió— que la naturalesa havia manifestat a l'interior del cos del nen (tenia tots els òrgans posats del revés: el cor a la dreta, el fetge amb la vesícula a l'esquerra, la melsa i el pàncrees a la dreta; per tant, el cuc l'havien d'haver buscat a la dreta), el retard va resultar fatal per a la criatura. L'apendicitis ja era aguda, i la màscara d'èter per segona vegada va actuar de catalitzador. El nen no ho va aguantar.

I aquí acaba la funesta història —l'enumeració de monstres i morts— del matrimoni del llenyataire amb aquella noia, l'únic pecat dels quals fou, potser, la innocència.

Per altra banda, mentre encara eren noucasats, alguns es van entestar a fer fora la mestra de la seva terra, abans que trobés ningú més per embriuar. Van presentar informes, tenia un parell de coneguts a l'administració pública, no van dubtar a deixar per escrit la seva impressió sobre ella, exactament tal com la sentien: «És una persona que porta desgràcies». Van demanar amb desenes de firmes que se l'enduguessin d'allà, que la destinessin a un altre lloc. Els van fer cas. A la

Marthanna Betcava li va arribar el paper del trasllat. No es va alterar. Va respondre a tota aquella provocació enviant ella un paper amb el qual presentava la seva dimissió. Tenia, tant del seu pare com de la seva mare, una fortuna respectable, que li permetia passar la resta de la seva vida sense haver de treballar. També tenia metges coneguts, que van certificar que la seva salut s'havia debilitat durant els darrers anys, i que no li convenia exercir una professió fatigosa. Així, com una simple ciutadana, tenia tot el dret a viure on volia, ja que era d'allò més puntual amb les seves obligacions. Cap lloguer de la casa no quedava mai per pagar (el pagava per semestres a través d'un advocat), i ja no tenia tractes amb ningú de la contrada. Només la veien de tant en tant, quan sortia a passejar, sempre vers les muntanyes. El seu pare no va deixar d'anar i venir i de dur-li de la ciutat el que ella li demanava. I quan va deixar d'aparèixer durant un temps, van concloure que havia mort; de fet, ella també havia estat fora un temps, i quan va tornar duia una cinta negra a la màniga; la resta de la roba era sempre igual, així com aquells guants negres.

Durant uns dies, als cafès, els homes no parlaven d'altra cosa, d'ell i les seves històries formidables que els contava temps enrere. Però últimament havia perdut la inspiració: l'envoltaven ombres de malenconia, el seu pas saltironant s'havia tornat lent i reflexiu, entrava un moment en un cafè, saludava silenciosament, bevia alguna cosa a peu dret i tornava a marxar. Fins que ja no va tornar mai més.

A poc a poc van anar oblidant la mestra i el seu amor turmentós amb el llenyataire. Potser ja no li enviaven cistells de fruita i ous, però tampoc no li dirigien adjectius qualificatius. Durant un temps només —i podem endevinar més o menys quan— pel poble corria la veu que llegia llibres relacionats amb la màgia, els astres i els déus antics.

* * *

Darrere de les parets dibuixades de la Marthanna, no podem saber del cert què hi feia i què pensava. Però si a la dona del llenyataire, el primer matí del seu matrimoni, li va semblar que algú la mirava des de darrere de la finestra d'aquella casa, mentre ella s'esforçava per desfer-se del cap de vedell... aquest algú només podia ser la Marthanna. I si temps enrere, molt sovint, algú es repenjava en aquell vidre i mirava la casa del llenyataire, dia i nit, sense que el veiés ningú, tampoc podia ser ningú més que la Marthanna. Des d'allà observava la seva vida, la seva convivència, el seu son, les seves escasses converses. Se'ls imaginava —amb tota mena de detalls que li resultaven dolorosos— com s'unien tots dos en la foscor, separats per una maledicció, i tot i així units. Les substàncies humides i tel·lúriques dels seus cossos es mesclaven a cegues i formaven embrions. És clar que els nens els sortien esguerrats i abocats a una mort prematura, i dels dos que van sobreviure cap va ser feliç, com tampoc van ser feliços —tot al contrari— els seus pares. Però aquella unió desventurada, tot i que sense passió, fou la que va atrapar el cos i el seny de la Marthanna, i no sabem cap a on els va dur.

Van passar encara uns anys més. Tant la Marthanna com la dona del llenyataire —ell ja no hi era— van començar a envellir. Va entrar un diumenge a l'església, tot i que no ho tenia gens per costum; no hi entrava des que era mestra i hi duia els nens per obligació. Mentre es treia els guants negres i agafava un ciri per encendre'l (conscient de la seva falta de fe en aquell gest, cosa que accentuava la seva freda solitud), va veure de reüll com la dona del llenyataire la mirava... I va endevinar els seus pensaments, va endevinar el que sentia... Però sabia que la pobra dona no s'atreviria a manifestar a ningú la seva sospita, aquella imatge

terrible que li va venir als ulls com una punyalada: el cap de vedell, que sabia que era obra de la mestra.

De tota manera, encara que ho manifestés, ja era tard.

I a més, ¿com pot saber ningú del cert que una dona pugui trobar i matar tranquil·lament un vedell sencer, agafar-ne el cap i llançar-lo a un pati, traient-se simplement els guants negres de les mans belles i fredes?